

เทศน์เช้า วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ธรรมดาคนเรา เราหลงทางมาแล้วนะ เราถึงมาเกิด เพราะการเกิดนี้เราหลงจากสังขารม สังขารมความเป็นจริงทำให้เราไม่ต้องมาเกิด ไม่ต้องมาทุกข์มายาก ไม่ต้องมาเกิดแล้วไม่ใช่ว่ามันไม่มี เราเสียตายกัน เราอยากมีความสุข เราอยากมีความสุขเรื่อง คนที่ไม่มาเกิด เขาเจริญรุ่งเรืองกว่าเรา เขาคงที่อยู่กว่าเรา เวลาเราตายเราเกิด เราเกิดบนสวรรค์ เกิดบนพรหม มันก็เป็นชั่วคราว ถึงที่สุดมันหมดอายุขัย มันต้องเวียนมา การเวียนตายเวียนเกิดนี่เป็นการหลง ในชีวิตเราก็หลงอยู่แล้ว แต่เวลาเกิดขึ้นมาแล้ว การดำรงชีวิตนี้ไม่ใช่หลง การดำรงชีวิต สังขารในการกระทำของเราเนี่ย มนุษย์นี้พิสูจน์กันด้วยการทำงาน มีผลงาน งานในการกระทำนั้นเป็นงานของโลกเขา แต่เป็นงานส่วนหนึ่ง

หลวงตาบอกประจำ เราเกิดมาต้องลืม ๒ ตา ตาหนึ่งคือทางโลก ประกอบอาชีพแล้วมีความสำเร็จในทางโลกนี้ คือเราต้องอาศัยสิ่งนี้ตลอดไป แต่อีกทางหนึ่งเราลืมกันไป เรามองข้ามสิ่งที่ว่าอีกตาหนึ่งที่จะเปิดขึ้นมา ถ้าเราหลงสิ่งนั้น หลงในชีวิตแล้วมันก็จะขึ้นไปตามนั้น แล้วถ้าหลงไป คนหลงไปจะไม่เชื่อเรื่องศาสนา จะติเตียนเรื่องศาสนาว่าทำไมเราจะเสียเวลาทั้งชีวิตไปหมกมุ่นกับสิ่งนั้นเพื่อเหตุไร คนจะคิดขนาดนั้นนะ

แต่ในมุมกลับกัน หลวงปู่ฝั้นบอกไว้ คนเราเกิดมา หายใจเข้าและหายใจออกทิ้งเปล่าๆ เขาทำการงานอยู่เขาก็ต้องหายใจ เราไม่มีการมีงาน เรานั่งอยู่เฉยๆ เราก็ต้องหายใจ แต่หายใจ การบังคับของเรามันหนักกว่าเขาเนาะ เขาอยู่กับการหายใจของเขา หายใจแล้วเขาเพลินไปในโลกของเขา นี่ความหลงออกไป แล้วมาประพฤติปฏิบัติว่าจะเข้าหลักตามความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติ การศึกษามันก็ศึกษามา แล้วยึดความเห็นของตัวเอง ยึดความเห็นของตัวเองว่าการพิจารณากายต้องเป็นแบบนี้ ก็พิจารณากายเป็นแบบนี้ พิจารณากายด้วยความนึกเอาตลอดไป แล้วก้าวเดินไป

เพราะว่าศึกษาธรรมมาแล้วกลัวจะผิด เดินตามธรรมไปแล้วต้องเป็นสันตติ ต้องสืบต่อไปตลอด การสืบต่อไปมันจะเป็นความผิด ต้องตัดมันๆ ตัดมันแล้วมันเป็นการตัดด้วยการคาดการณ์

หลงจากข้างนอกแล้วนะ หลงจากชีวิตเรา หลงจากในวิถุณะ หลงในการเกิดการตาย นั่น หลงมาแล้วขั้นหนึ่ง แล้วยังมาหลงในชีวิตอีกขั้นหนึ่ง ในการดำรงชีวิตอยู่ เราหลงในชีวิต เราไม่สนใจเรื่องของธรรม เราก็ลืมตาข้างเดียว จะประสบความสำเร็จขนาดไหนก็ลืมตาข้างเดียว หลง ไปในโลกของสมมุติ แล้วมาประพฤติปฏิบัติธรรมก็หลงไปในการเห็นของธรรม หลงไปที่ว่า กิเลสมันพาดิด มันติดเพราะกิเลสพาดิด ติดอย่างนั้นไป สภาวะเหมือนกับเวลาเข้าพิจารณาไป มัน จะเจอสภาวะแบบนั้น

สิ่งนั้นเป็นทางผ่านทั้งหมดเลย จิตของคนมันเป็น มันจะเป็นไป คนไม่เป็นวิปัสสนาไป คน ทำความสงบของใจ มันจะสงบเฉยๆ ก็มี บางคนสงบธรรมดาที่มี บางคนสงบแบบตกเหวดตกจากที่สูงก็มี เวลาสงบขึ้นไปนี้หลุดออกไปข้างนอกก็มี ความเป็นไปอันนี้มันเป็นอาการของใจทั้งหมดเลย

ถ้าเราเชื่ออาการของใจออกไปแล้ว มันจะเป็นความที่เราเข้าใจไป เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรม ใจ “ใกล้จะหลุดพ้นแล้วๆ เพราะเห็นสภาวะของธรรม สภาวะธรรมเกิดขึ้น”...นั่นสภาวะของกิเลส มันหลอก กิเลสมันหลอกในการประพฤติปฏิบัติ สภาวะแบบนั้นมันเกิดขึ้น มันไม่ใช่สติปัญญา ๔ สติปัญญา ๔ มันต้องกายเห็นกาย เห็นกายก็เหมือนกัน การเห็นกายก็เห็นกายหลอกๆ เราคาด เราหมายว่าเห็นกาย เห็นกายสภาวะความเป็นจริง พิจารณาไปเห็นกาย

เขาบอกว่าเห็นกาย กายนี้หลุดออกไป หลุดออกไปหลายๆ กายเลย กายหนึ่งไปทำครัวหนึ่ง กายหนึ่งไปทำงานหนึ่ง เห็นกายอยู่ข้างนอกหมดเลย แต่ไม่เห็นกายเข้ามาภายใน นี่มันอ่าน พระไตรปิฎกไป พระจูฬปันถก ที่ว่าพี่บอกว่าโง่มาก พี่บอกว่าศึกษาธรรมแล้วไม่มีความเข้าใจ จน พุทธเจ้าสอนให้ลูบฝ่าขวาๆ จนเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา จะทำ ๑ กายให้เป็นร้อยเป็นพันกายก็ได้ เพราะว่าไปฉันท้ำที่บ้านโยมไป แล้วบอกวานิมนต์ ๕๐๐ องค์ ไป ๔๕๕ องค์ ขาดไปองค์หนึ่ง พอ ไปถึงก็บอกให้โยมมานิมนต์มาที่วัด พอมาที่วัด เห็นพระเต็มวัดเลยนะ ถามว่าองค์ไหนคือจูฬปันถก ก็บอกว่าองค์นั้นจูฬปันถก ไปถามองค์นั้นก็บอกจูฬปันถก นี้ ๑ กาย ทำให้เป็นพันกาย เป็นกั กายก็ได้ อันนี้เพราะท่านสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ท่านมีฤทธิ์ของท่าน ท่านเป็นพระอรหันต์ด้วย

ท่านมีสัมภิทาณด้วย ธรรมของท่านได้ขนาดนั้น อันนั้นมันเป็นผล แต่ก่อนที่จะมีสัมภิทาณนี้ ฝูงผ้าขาว จนมันเห็นว่ากายนี้เป็นของสกปรกโสโครก มันทิ้งกายนี้

นี่ก็ต้องกลับมาพิจารณากาย ใ้เห็นกายสภาวะแบบนั้น ที่ว่าเห็นกายหลายๆ กายออกไป มันเทียบพระไตรปิฎกไป เวลากิเลสมันหลอก เราศึกษาธรรมขึ้นมาเพื่อจะชำระกิเลส ก็หลงไปในกิเลส มันน่าสงสารนะ ปฏิบัติมาตั้งแต่อายุ ๑๔ จนปัจจุบันนี้แก่จนผมหงอกแล้ว อายุเกือบ ๗๐ แล้ว ก็ยังพยายามอยู่ พยายามค้นคว้าหาสิ่งนี้ แต่มันก็หลงทางไปๆ ต้องกลับมาทำความเข้าใจให้ได้ ดึงไว้ไม่ให้ออกไปเห็นสิ่งนั้น สิ่งที่เราเห็นนั้นมันเป็นสิ่งที่เห็นโดยตามความเป็นจริงที่มันเห็นจริงๆ นั่นละ แต่ทำให้เราติดข้องขนาดนั้น แล้วก็ร้อง รอว่ามันเป็นสิ่งที่ว่าเป็นญาณที่จะรู้ตัดกิเลส รอให้เป็นญาณ

มันจะเป็นไปไหน ในเมื่อมันออกจากเป้าหมายไป เหมือนเรารักษาไข้ ถ้าเรารักษาไข้ เรากินยาของเราขึ้นไป เรารักษา เราคิดยาเรากินยา มันก็จะหายไข้ไหม อันนี้รักษาไข้อยู่ มียาอยู่มีเข็มอยู่ แต่ไม่คิดมาที่เรา ไปคิดที่คนอื่นๆ แล้วว่าจะให้เราหาย เป็นไปไม่ได้เลย อาการของใจไม่ใช่ใจ อาการของใจคือเงาของใจ เราใช้ยา เราไปทายาที่อาการของใจ ไม่ใช่ที่ใจ พออาการของใจหมุนออกไป มันก็จะหมุนออกไปในสภาวะแบบนั้น หมุนออกไปแล้วก็เห็นเป็นความมหัศจรรย์นะ มันมหัศจรรย์สำหรับคนที่ไม่รู้เรื่อง มหัศจรรย์สำหรับคนที่ไม่มีปัญญา สิ่งที่เป็นมหัศจรรย์มันจะหมุนออกไป ความรู้ต่างๆ หมุนออกไปๆ มันรู้แล้วรับรู้ มันตื่นตื่น มันทำให้ใจนี้ฟูใจนี้พองตลอดไป รับรู้สิ่งต่างๆ แล้วมันเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ใจ

แต่ในการประพฤติปฏิบัติ รู้ว่าสิ่งนั้นมันเป็นโทษ เป็นโทษที่ตรงไหน? เป็นโทษที่ทำให้ใจเราเสื่อมลง เวลาเราไปเห็นสิ่งนั้น มันดีใจสิ่งนั้นนะ มันก็จะเสื่อมสิ่งนั้นไป พอใจลูบคลำสิ่งนั้นพักหนึ่ง แล้วก็ทำขึ้นมาใหม่ มันเหมือนกับสิ่งที่ทำแล้วมันจะไม่ได้ประโยชน์กับตัวเองเลย

แต่การประพฤติปฏิบัติ ทำไมว่าปฏิบัติบูชาเป็นการบูชาพระพุทธเจ้าอย่างประเสริฐที่สุด ปฏิบัติบูชามันต้องถูกต้องด้วย ก็บอกว่าถ้าเราปฏิบัติแล้ว ถ้ามันดีที่สุด แล้วสัมมาทิฐิ ความเห็นผิดมันอยู่ที่ไหนล่ะ มิจฉาทิฐิ สัมมาทิฐิ ความเห็นถูก มิจฉาทิฐิ ความเห็นผิด มันเห็นผิดไป สัมมาทิฐิ ความเห็นถูกต้องอยู่ที่ไหน มันมีความเห็นผิดและความเห็นถูกต้องตลอดไป มรรคมันถึงว่ามีสัมมาอาชีวะ สัมมาความถูกต้อง กับมิจฉา มิจฉาคือความเลี้ยวชีวิตผิด ความเห็นผิด นี่เลี้ยวชีวิตผิด ให้พาเห็นสิ่งต่างๆ พาเห็นรูป เห็นกาย เห็นจากภายนอก เห็นจากความนึกคิด

แล้วเราถามว่า แล้วปัจจุบันนี้พิจารณาอย่างไร? เป็นการศึกษาเอาๆ ถึงบอกว่าต้องทำ ความสงบ นี่เพราะเห็นว่าไม่มีการทำความสงบของใจ พอจิตมันสงบขึ้นมา มันส่งออก ให้รู้ได้ รั้งสิ่งนั้นเข้ามา มีสติสัมปชัญญะรั้งใจไว้ จะให้ออกก็ได้ ไม่ให้ออกก็ได้ ต้องคนคนนั้นบังคับเอง นะ

คนที่หลงเวลามันหลง เราหลงเอง แล้วเราจะแก้ เราต้องแก้เราเอง ให้คนอื่นแก้ไม่ได้หรอก แต่ถ้าเราแก้เราเอง เราต้องตั้งสติแล้วบังคับเหนียวรั้งไว้ๆ บังคับไม่ให้ออก ถ้ามันสู้ไม่ได้ มันจะ ออกไปก็ให้มันออกไป แต่ทำความเข้าใจอันนั้นว่าเป็นทางที่ผิด ไม่ใช่เราจะจิตใจมีการส่งเสริม ไป ถ้าไม่ทำความเข้าใจไว้ มันออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ มันก็พอใจสิ่งนั้น มันก็จะไปเรื่อยๆ

ถ้าเราดึงไม่ไหว เราก็บอกว่าสิ่งนี้สุดความสามารถไป ปล่อยมันไปก่อน ก็ปล่อยไปก่อน เดียวถ้ามีกำลัง เราจะดึงกลับมา แล้วเราสร้างสติขึ้นไปเรื่อยๆ สติเราจะสมบูรณ์ขึ้นเรื่อยๆ พอมีสติ แรงเหนียวรั้งเราก็จะมากขึ้น เราจะเหนียวรั้งเข้าๆ จนอยู่ในอำนาจของเรา พออยู่ในอำนาจของเรา เป็นสัมมาสมาธิ

สมาธิที่เป็นความรู้เห็นมันเป็นสมาธิ จะว่ามันผิดทั้งหมด มันก็เป็นสมาธิขึ้นมา แต่สมาธิ ส่งออก ส่งออกจะว่าผิดมันก็เป็นมิจฉาเหมือนกัน มันส่งออก มันไม่เป็นความเป็นจริง จนเราดึง กลับเข้ามาก่อน ให้มันสงบตัวเข้ามาๆ พอสงบตัวเข้ามา มันตั้งมันขึ้นมา แล้วเราก็อพยงขึ้น วิปัสสนากาย คุกาย คุกายอีกทีหนึ่งมันจะเห็นกายจากความเป็นจริง ไม่ใช่เห็นกายจากความ คาดหมาย เพราะเห็นจากความคาดหมาย มันถึงว่าเห็นแล้วจิตมันรวมตัว มันเห็นกายต่างๆ กายนี้ ไปทำงานอย่างหนึ่ง กายนี้ทำงานอย่างหนึ่ง มันออกไปพิจารณาข้างนอก

การพิจารณากายคือจับกายตั้งอยู่ให้เป็นวิภาคะ ให้กายนี้แปรสภาพให้เราเห็น ไม่ใช่เห็น กายออกไปทำงานต่างๆ แล้วเห็นกายออกไปมากมายอย่างนั้น แยกออกไปๆ มันพุ่งออกไปข้าง นอกแล้วมันจะเป็นไป นี่ปฏิบัติก็หลง ชีวิตนี้ก็หลง ปฏิบัติก็หลง หลงไป แต่คำว่า “หลง” มันมีทุก คน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังมีผิดพลาดไปบ้างก่อนที่จะตรัสรู้ ถ้าไม่ผิดเลย จะเอา อะไรมาสอนเขา ถ้าเราปฏิบัติแล้วมันถูกต้องเลย เราจะสอนคนเลยว่าปฏิบัติแล้วถูกๆ เพราะอะไร เพราะเราไม่เคยหลง

ทุกคนเคยหลงมาก่อน แต่การหลงมานี้มันก็มีครูบาอาจารย์ชี้แนะ แต่สิ่งนี้เพราะไม่มีครูบา อาจารย์ชี้แนะ ถึงได้ทุกอย่างไป แล้วชี้แนะไปก็ชี้ไปในทางถูก ถึงบอกว่าครูบาอาจารย์จะเชื่อถือได้

หรือเชื่อถือไม่ได้ เอาความเห็นของเรานี้เทียบ ถ้าความเห็นของเรา เราพิจารณาไปแล้วจิตมันสงบ
อาการสงบเรามันเป็นอย่างนี้ ท่านบอกมาว่ามันผิดมันถูก ท่านผิดหรือเราถูกเราผิด มันต้องมีคนผิด
คนหนึ่งแล้ว อันนี้เป็นการยืนยันกัน

ถ้าเจอครูบาอาจารย์ อานาจาสนา “สัปปายะ” อันดับหนึ่งเลย ๑. ครูบาอาจารย์เป็นสัปปา
ยะ ๒. หมู่คณะเป็นสัปปายะ ๓. สถานที่เป็นสัปปายะ แล้วก็อาหารเป็นสัปปายะ การเป็นสัปปายะ
มันเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด แต่ถ้าเราเองยังไม่มีพื้นฐาน ครูบาอาจารย์ก็ยังไม่มีความสำคัญ แต่ถ้าเรามี
พื้นฐาน เหมือนคนไม่เป็นโรคเป็นไข้ เรื่องยาเรื่องหมอไม่สำคัญเลย เขาก็เรื่องของเขา เราเรื่องของ
เรา มันคนละคน แต่เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาสำคัญมากเลย ชีวิตเราอยู่ที่หมอนะ จะพ้นจากไข้ก็
ต้องหมอ

นี่เหมือนกัน ถ้าเราหลงไป เราคลาดเคลื่อนไป เราจะพินกลับมาได้ ถ้าครูบาอาจารย์ชี้
กลับมาให้ถูกต้อง ดึงกลับมาๆ พอเอ่ยปากขึ้นมามันฟังรู้แล้วว่ามันหลงไปทั้งหมด แต่คนที่หลง
เข้าใจว่าทางนี้ทางถูกต้อง แล้วเป็นทางที่กำลังจะสิ้น มันอุ่นใจใจ มันหลอกตัวเอง นี่หลง เพราะ
หลงถึงไม่รู้ เพราะไม่รู้ถึงได้หลง พอหลงขึ้นไปก็ว่าอารมณ์อย่างนี้มันกำลังจะสิ้น อารมณ์อย่างนี้
กำลังจะไปชำระกิเลส ทั้งๆ ที่ว่ามันส่งออกไปจนหมดเกลี้ยงเลย จนไปหาทั่วไปหมดเลย มันยังไม่
รู้สึกตัวมันเองเลย มันยังว่าจะชำระกิเลสอยู่ ยิ่งทำมันก็ยิ่งหลง ยิ่งหลงมันก็ยิ่งไปใหญ่เลย

ถึงว่ากลับมา พุทโชนี่ “อู๊ย! มันเป็นของเล็กน้อยฉันทำมาขนาดนี้แล้วยังต้องมาพุทโชอีก
หรือ”...นี่คำพูดอย่างนี้มันสะเทือนใจมาก สะเทือนใจ เพราะเขาหลง เขาถึงไม่รู้ตัว พอเขาไม่รู้ตัว
จะย้อนกลับมามันถึงว่ามันเหนื่อย เวลามันเหนื่อย มันทุกอย่างต้องกลับมาฉบับหนึ่งใหม่ ถึงบอกว่า
เวลาจิตมันเสื่อมต้องนับตรงนี้ มันไม่ใช่เป็นการนับหนึ่งใหม่หรือ มันเหมือนกับเด็ก เด็กกินข้าว
มันก็เด็กกินข้าว ผู้ใหญ่กินข้าวก็ผู้ใหญ่กินข้าว กินข้าวเหมือนกัน แต่เด็กกินข้าวแล้วร่างกาย
เจริญเติบโต แต่ผู้ใหญ่เจริญเติบโตมาแล้ว มีประสบการณ์มาแล้ว กลับมากินข้าวเหมือนกัน มัน
ต้องใช้พลังงานเหมือนกัน ไม่ใช่กลับไปย้อนนับหนึ่งใหม่ เพียงแต่ดึงกลับมาให้ฐานกลับมาที่เรา

ถ้ามันมีพลังงานอันที่มันหลงเป็นพลังงานอยู่แล้ว อันนี้ก็ประโยชน์อยู่แล้ว มันกลับมา
ที่ว่าดึงกลับมาใจ การสร้างพลังงาน นักกีฬาแชมป์โลก ถึงเป็นแชมป์โลกเขาก็ต้องซ้อมกีฬาของ
เขา เขาต้องฝึกซ้อม นักกีฬาโนเนมขนาดไหนเขาก็ต้องฝึกซ้อม แล้วการฝึกซ้อมนั้นผิดหรือ การ
กำหนดพุทโชนั้นผิดหรือ? มันไม่ผิดหรือ จะแชมป์โลกก็ต้องซ้อม ถ้าแชมป์โลกไม่ซ้อม ไปเล่น

ก็พาเด็ยวก็แพ้ เพราะไม่มีกำลัง เป็นไปไม่ได้เลย นี่แชมป์โลกก็เป็นแชมป์โลก เขาก็ยังต้องฝึกฝน อยู่เลย แล้วพุดโท นี่จะเป็นแชมป์โลกก็ต้องพุดโท จะเป็นอะไรก็ต้องพุดโท

ดูอย่างหลวงตาบอกว่าพิจารณาไปแล้วมันหลงไป เวลาถึงกลับพุดโท นี่ทิ้งหมดเลย แล้ว พุดโทๆๆ เหมือนกับคนหัดใหม่เพื่อถึงกลับมา แล้วที่หลงนั้นมันหลงขึ้นไหน? มันหลงขึ้น สุดท้ายแล้ว ไม่ใช่ปุ่ดูชนหลงนะ แต่หลงในกิเลสอย่างละเอียด ก็ต้องกลับมาพุดโท นี่แชมป์โลก เขาก็ต้องฝึกซ้อมเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อถึงกลับมาพุดโท มันจะผิดไปไหน มันไม่ผิดหรอก แต่ทีนี้คนไม่กล้า พุด คนไม่เข้าใจว่ามันจำเป็นตรงไหน ขณะไหนที่จำเป็นต้องถึงกลับมาพุดโท ขณะไหนที่จะ กลับมาสร้างรากฐาน นี่เพราะความที่มันพลาดไป มันหลงไป มันถึงได้ทุกซอกทุกแง แล้วมันจะถึง กลับมานี้ก็เพราะความหลงอีกนั่นแหละ ถึงกลับมาก็ว่าเป็นการเริ่มต้นใหม่ๆ ถึงกลับมาจะให้มัน ถูก ไม่ใช่เริ่มต้นใหม่ พื้นฐานมันก็เป็นพื้นฐานอันนั้น ความที่เป็นพื้นฐานของใจมันก็มีอยู่โดย ธรรมชาติของมัน แต่เริ่มต้นให้มันถูก คัดแปลงให้มันถูก ตั้งสติขึ้นมาก่อน ยับยั้งขึ้นมา เหมือนขับ รถ เราออกไปบนถนน เราตรงไปบนถนน เราตรงไปถูกต้อง เราขับรถ รถเราหันไปทางซ้าย ทางขวา ถ้ามันออกตัวไปมันก็ตกถนนไป

นี่ก็เหมือนกัน จิตถ้าปล่อยไว้อย่างนั้น มันออกตัวไป มันก็หลงไปตลอดไป ต้องกลับมาตั้ง ต้นแล้วตั้งสติไว้ จับพวงมาลัยให้มันตรง ตั้งตรงให้ได้ ตั้งตรงได้แล้วจะเริ่มเคลื่อนออกไปมันถึง จะเป็นสัมมาทิฐิความเห็นถูกต้อง อันนี้ถึงจะเป็นประโยชน์กับการประพฤติปฏิบัติ ถึงปฏิบัติแล้ว ไม่หลง เอวัง